

www.Celvezi.lv

Eiropa – LIETUVA
AUKŠTAITIJA

INFORMĀCIJA PAR REĢIONU

Celveja versija 25.08.2016.

Visi www.Celvezi.lv lejupielādējamie faili ir A4 formātā,
lai tos ir ērti izdrukāt un ņemt līdzi ceļā.

http://ahealthylifestyleforahealthyworld.com/wp-content/uploads/2013/04/400px-Lithuania_regions_map.png

Satura rādītājs

Aukštaitija	2
Aukštaiši	4

Austrumlietuvu mēdz dēvēt par Lietuvas Šveici. Šeit starp mežiem zvīļo simtiem ezeru un ezeriņu. Te gan nav augstu, klinšainu kalnu, toties ezeri ūdens tīruma un dzidruma ziņā tik tiešām neatpaliek no Šveices ezeriem.

Aukštaitija

Lietuvas lielākais novads, te ir īpaši gleznainas un izteiksmīgas reljefa formas. Nosaukums cēlies no vārda “augsts” – novada A daļa ir pakalnu pārbagāta. Šeit skatāmi arī Lietuvas ievērojamākie ezeri: dziļākais – **Tauragna**, lielākais – **Drūkšu** un garākais – **Dubiņģu**. Aukštaitijas un kaimiņos esošās Latgales ezeri ir viena un tā paša aizlaikos kūstošā ledāja “darbs”. Pie Latvijas robežas Stelmužē atrodas Lietuvas vecākais ozols, bet Anīkšču apkārtnē otrais lielākais valstī dižakmens Puntuks.

Iespējams, ka reljefs ir ietekmējis šejieniešu mentalitāti – pārējie lietuvieši ir pārliecināti, ka aukštaitis, lecot ar izplētni pat pirmoreiz mūžā, domā nevis par to, kā pareizi piezemēties, bet par to, visas ciemata meitenes redz, cik lieliski viņš izskatās!

<http://www.travel.lt/index.php/aukstaitija/20980>

Aukštaišu novads (tagadējā ZA-A Lietuvas daļa) – pirmais Lietuvas valsts kods. Ap 11.gs. te izveidojās Lietuvas kunigaitija, kura veiksmīgi attīstīja politisko diplomātiju, 12.gs., salīdzinot ar kaimiņvalstīm Krieviju un Poliju, kļuva par spēcīgāko baltu kņazistu.

Pirmo reizi aukštaiši minēti Petra Dusburgieča hronikā, runājot par kunigaiša Vīteņa cīņām, aizstāvot un nostiprinot kunigaitijas teritoriju (1294-1300) - *Austechia, terra regis Lethowie* (Aukštaitija, lietuviešu karaļa zeme).

Aukštaitija – lielākais Lietuvas etnogrāfiskais reģions. Cilvēki šeit dzīvoja brīvi izvietotās viensētās vai ielu griezumu ciemos – „ūlīčos”, kuros dzīvojamās mājas bija izvietotas gar ceļu, bet saimniecības ēkas izvietotas ciema dziļumā. Aukštaitijas Nacionālajā parkā vel esot tādi 40 eksotiski „dzīvi” (apdzīvoti) ciemi.

Šī novada tradicionālajos audumos un nacionālajos kostīmos dominē jautras un gaišas krāsas. Šeit tiek dziedātas tūkstošgades aukštaišu dziesmas – sutartines (lietuviešu tautas dziesmu žanrs). Šīs dziesmas ir saglabājušas arhaisko mūzikas un dzejisko formu. Par sutartiņu saderību liecina veca cilme un pilnvērtīga polifoniskā valoda – augsta tā laika muzikālā kultūra. Sutartine – īpaša izteiksme ne tikai lietuviešu, bet arī pasaules folkloristikā. Blakus vokālajai mūzikai Aukštaišu novadā pastāvēja arī ne mazāk savdabīga skuduču (skudutis – lietuviešu tautas pūšamais instruments) un ragu pūšamo instrumentu polifonija.

Interesanti, vai aukštaiši vispirms sāka dziedāt vai alu garšot? Jo Aukštaitija, it sevišķi Biržu rajons – ir alusdarītavu novads. Biržu pilī ir Alus muzejs, taču alu izgaršot variet pat no trijām pilsētā esošajām alus darītavām. Citā Aukštaitijas pilsētā – Utenā ir liela alus darītava „Utenos alus”. Un bagātīgais aukštaišu kulinārijas mantojums ir Eiropas kulinārijas mantojuma biedrs. Tādēļ, ja vēlēšities izbaudīt reģiona tradicionālos ēdienus, lūkojiet, kur norāda zīme „Kulinārijas mantojums. Aukštaitija”.

Šodienas Aukštaitija ir ievērojama ar izlokšņu, dzīves veida un etnokultūras mantojuma raibumu, jo tā ir mantojusi trīs lielus etnisko darinājumus – Sēlas, Nalšas un Žiemgalas matojumu. Iespējams tas ir noteicis dažādo reljefu, ar ezeriem, mežiem un uzkalniem bagāto dabu, katru ciemu pārvērtusi par mazu atsevišķu pasauli? Runā, ka ļoti tēlainā daba izveidojusi arī jautro aukštaišu raksturu. Aukštaitija vēl tiek saukta arī par dzejnieku un stāstītāju (*pasakorių*) novadu.

Kulinārijas mantojums Aukštaitijā

Jums ir interesanti, ko ēd vietējie iedzīvotāji? Sameklējiet kulinārijas mantojuma zīmi un tā jums parādīs vietas – veikalus, kafejnīcas, restorānus, ēdienu izgatavotājus un pārstrādātājus, – kur atradīsiet kaut no izgatavotu pēc mammas vai vecmammās receptēm no Aukštaitijas reģionā uzaudzētajām izejvielām.

Eiropas kulinārijas mantojuma tīkls izveidots, lai tūristi bez problēmām varētu izgaršot reģionu ēdienus visā Eiropā. Kulinārijas mantojuma koncepcija tika izveidota 1995.g. DA Skonē, Zviedrijā un Bornholma salā, Dānijā. Ideja bija tik ļoti pievilcīga, ka 1998.g. izveidots Eiropas reģionu kulinārijas mantojuma tīkls. Tagad tā uzņēmējdarbībā piedalās jau vairāk nekā 20 reģioni. Aukštaitijas reģions pievienojās 2001.g.

